

Bosnisk/kroatisk/serbisk/norsk

Činjenice o hepatitisu A, B i C i o tome kako izbjeći zarazu

Fakta om hepatitt A, B og C og om hvordan du unngår smitte

Hva er hepatitt?

Hepatitt betyr betennelse i leveren.

Mange virus kan gi leverbetennelse, og de viktigste er hepatitt A-viruset, hepatitt B-viruset og hepatitt C-viruset. De fleste (men ikke alle) som blir smittet av disse virusene vil få sykdomstegn som gulsott (gul farge i øyne og på hud), slapphet, kvalme eller magesmerter. Det er ikke mulig ut fra symptomene å avgjøre hvilket av virusene du er smittet med. Bare en blodprøve kan vise det.

Što je to hepatitis?

Hepatitis znači upala jetre.

Mnogi virusi mogu prouzročiti upalu jetre, a najvažniji su virus hepatitisa A, virus hepatitisa B i virus hepatitisa C. Kod većine (ali ne i svih) zaraženih ovim virusima pokazat će se znakovi bolesti poput žutice (žuta boja u očima i na koži), malaksalost, mučnina ili bolovi u trbuhu. Na osnovu ovih simptoma nije moguće utvrditi kojim je virusom osoba zaražena, to može pokazati samo analiza krvi.

Slik smitter hepatitt vanligvis

Hepatitt A

Gjennom forurenset mat og vann og gjennom blod, f eks. ved deling av urene sprøyter. Med urene sprøyter menes her sprøyter som har vært brukt av en annen person før.

Hepatitt B

Gjennom ubeskyttet sex, fødsel og gjennom blod, f eks. ved deling av urene sprøyter.

Hepatitt C

Gjennom blod, f eks. deling av urene sprøyter.

Hepatitis se obično prenosi na sljedeći način

Hepatitis A

Putem pokvarene hrane i zagađene vode te putem krvi, npr. zajedničkim korištenjem nečistih injekcija. Nečistim injekcijama misli se na injekcije koje je ranije koristila neka druga osoba.

Hepatitis B

Putem nekorištenja zaštite prilikom spolnog općenja, prilikom poroda i putem krvi, npr. zajedničkim korištenjem nečistih injekcija.

Hepatitis C

Putem krvi, npr. zajedničkim korištenjem nečistih injekcija.

Hepatitt A

Hepatitt A var tidligere svært vanlig i Norge. I dag forekommer sykdommen sjeldnere, stort sett hos personer som er smittet i utlandet og blant stoffmisbrukere. Voksne blir som regel sykere enn barn om de får hepatitt A. Viruset skilles ut i avføringen til smittede personer. Viruset overføres derfor i hovedsak gjennom vann som er forurenset av kloakk eller via mat som er håndtert av smittede personer med dårlig håndhygiene. Sykdommen kan også i sjeldne tilfeller overføres seksuelt.

Hvordan unngå smitte?

Vær nøye med håndvask i forbindelse med matlaging og toalettbesøk. Ved reiser utenfor Vest-Europa og Nord-Amerika bør man unngå å drikke vann rett fra springen. Det finnes vaksine mot hepatitt A. Det anbefales at du vaksinerer deg mot hepatitt A før avreise til land utenfor Vest-Europa, Nord-Amerika, Japan og Australia. Stoffmisbrukere kan få gratis vaksine og må unngå bruk av urene sprøyter.

Behandling

Hepatitt A er vanligvis en relativt godartet, men plagsom sykdom som går over av seg selv. Den blir aldri kronisk. Dersom man har hatt hepatitt A, blir man immun for resten av livet.

Hepatitis A

Hepatitis A je ranije bio vrlo uobičajen u Norveškoj. Danas se ova bolest pojavljuje rjeđe, uglavnom kod osoba zaraženih u inozemstvu i među ovisnicima o drogama. Ako budu zaraženi hepatitisom A odrasli u pravilu teže podnose bolest nego djeca. Virus se luči u stolici zaraženih osoba. Virus se često prenosi putem vode zagađene kanalizacijom ili putem hrane s kojom su u dodiru bile zaražene osobe koje se loše pridržavaju higijene pranja ruku. Ova se bolest u rjeđim slučajevima također može prenijeti spolno.

Kako izbjeći zarazu?

Pažljivo perite ruke pri spravljanju hrane i nakon odlazaka u toalet. Na putovanjima izvan Zapadne Europe i Sjeverne Amerike treba izbjegavati piti vodu direktno iz slavine. Protiv hepatitisa A postoji cjepivo. Preporučljivo je cijepiti se protiv hepatitisa A prije putovanja u zemlje izvan Zapadne Europe, Sjeverne Amerike, Japana i Australije. Ovisnici o drogama mogu se cijepiti besplatno i moraju izbjegavati korištenje nečistih injekcija.

Liječenje

Hepatitis A je obično relativno dobroćudna, međutim iscrpljujuća bolest koja prolazi sama od sebe. Nikada ne prelazi u kroničnu. Ukoliko je osoba preboljela hepatitis A postaje imuna za cijeli život.

Hepatitt B

Hepatitt B smitter gjennom blod og kroppsvæsker. Sykdommen er svært vanlig på verdensbasis. I Norge er mellom 10 000 og 15 000 personer kroniske bærere av hepatitt B-viruset.

Hvordan unngå smitte?

Kondom beskytter mot hepatitt B-viruset. Det finnes vaksine mot hepatitt B. Stoffmisbrukere kan få gratis vaksine og må unngå bruk av urene sprøyter.

Smitte kan skje fra mor til barn ved graviditet og fødsel, men risikoen for at viruset overføres kan reduseres ved at barnet får immunglobulin og vaksine så snart som mulig etter fødselen. Barnet kan da ammes.

Hepatitis B

Hepatitis B se prenosi putem krvi i tjelesnih tekućina. Bolest je vrlo raširena u svijetu. U Norveškoj ima između 10 000 i 15 000 osoba koje su kronični nositelji virusa hepatitisa B.

Kako izbjeći zarazu?

Prezervativ štiti od virusa hepatitisa B. Protiv hepatitisa B postoji cjepivo. Ovisnici o drogama mogu se cijepiti besplatno i moraju izbjegavati korištenje nečistih injekcija. Bolest se može prenijeti s majke na dijete u trudnoći i pri porodu, ali rizik da se virus prenese može se smanjiti ako dijete dobije imunoglobulin i cjepivo što je moguće prije nakon poroda. Tada je moguće dijete i dojiti.

Hepatitt B finnes i både akutt og kronisk form

Akutt hepatitt B

Omtrent halvparten av dem som blir smittet av hepatitt B-viruset vil få symptomer i løpet av to til seks måneder etter smittetidspunktet. De fleste smittede vil kvitte seg med viruset i løpet av noen måneder. De er da immune mot hepatitt B resten av livet.

Kronisk hepatitt B

Ca. 5% av de som blir smittet med hepatitt B-viruset kvitter seg ikke med viruset. Hos dem blir viruset "sittende fast" i leveren og gjør dem til kroniske bærere. En slik kronisk bærertilstand gir vanligvis ingen symptomer og kan bare oppdages ved blodprøver. De aller fleste som får kronisk hepatitt B er slike friske smittebærere. Noen kan derimot utvikle en kronisk betennelse i leveren. Denne kan i løpet av mange år gi skrumplever og øker også risikoen for leverkreft. Det er derfor viktig at personer som er kroniske bærere av hepatitt B-viruset regelmessig blir undersøkt med blodprøver.

Personer med kronisk hepatitt B kan smitte andre uavhengig av om de har sykdomsplager eller ikke. Derfor skal ingen med kronisk hepatitt B være blodgiver, og andre medlemmer av husstanden kan få gratis vaksine mot sykdommen. Kronisk hepatitt B-bærere må bruke kondom dersom de har sex med personer som ikke er vaksinert.

Behandling

Det kan av og til være aktuelt å forsøke behandling med spesielle medisiner ved kronisk hepatitt B for å stanse utvikling av alvorlig leversykdom. Mange får tilbakefall etter fullført behandling, men noen blir kvitt infeksjonen for godt.

Hepatitis B postoji u akutnom i kroničnom obliku

Akutni hepatitis B

Oprilike polovica zaraženih virusom hepatitisa B dobit će simptome tijekom dva do šest mjeseci nakon što su zaraženi. Većina zaraženih riješit će se ovog virusa tijekom nekoliko mjeseci. Tada su imuni na hepatitis B cijeli život.

Kronični hepatitis B

Cca. 5% zaraženih virusom hepatitisa B neće se riješiti ovog virusa. Njima će se ovaj virus “priljepiti” na jetru i pretvoriti ih u kronično oboljele. Na ovakvo kronično stanje oboljelog obično ne ukazuju nikakvi simptomi i ono se može otkriti jedino analizom krvi. Većina osoba kronično zaraženih hepatitisom B su zdravi nositelji zaraze. Neki međutim mogu dobiti kroničnu upalu jetre. Ova tijekom mnogih godina može prouzročiti cirozu jetre i povećati rizik od raka jetre. Važno je zbog toga da osobe koji su kronični nositelji virusa hepatitisa B redovito kontroliraju krv. Osobe s kroničnim hepatitisom B mogu zaraziti druge neovisno o tome imaju li tegobe ili ne. Zbog toga nitko s kroničnim hepatitisom B ne može biti davatelj krvi, a ostali članovi domaćinstva mogu se besplatno cijepiti protiv ove bolesti. Kronično oboljeli od hepatitisa B moraju koristiti prezervativ ukoliko spolno opće s osobama koje nisu cijepjene.

Liječenje

Ponekad može biti aktualno pokušati liječenje specijalnim lijekovima pri kroničnom hepatitisu B ne bi li se spriječio razvoj ozbiljne bolesti jetre. Mnogima se nakon provedenog liječenja bolest vraća, međutim neki se rješavaju infekcije zauvijek.

Hepatitt C

I mange år har man visst at det finnes flere hepatittvirus, men det var først i 1989 man klarte å påvise hepatitt C-viruset. Nå kan en med hjelp av blodprøver avgjøre om man er smittet med hepatitt C-viruset. Det finnes ingen vaksine mot hepatitt C.

Hvordan unngå smitte?

De fleste som i dag får påvist hepatitt C er blitt smittet ved tidligere eller nåværende sprøytebruk eller gjennom blodoverføring for mange år siden. I dag blir alle blodgivere testet. Som for hepatitt B er det bruk av urene sprøyter som er den vanligste smittemåten ved hepatitt C. Seksuell smitte kan i svært sjeldne tilfelle forekomme.

Smitte med hepatitt C gir vanligvis få symptomer og sykdommen oppdages oftest ved blodprøver. Alle som får påvist antistoffer mot hepatitt C må i dag regnes som smitteførende og kroniske bærere av viruset. Bare ved oppfølging over lengre tid og ved bruk av spesielle blodprøver kan man avgjøre om viruset fortsatt er tilstede i kroppen. De som er kronisk bærere av hepatitt C-viruset har vanligvis lite plager. Etter mange års bærertilstand vil noen utvikle leverskade. Det er derfor viktig at personer som er kronisk bærere av hepatitt C-viruset regelmessig blir undersøkt med blodprøver. Hepatitt C kan i sjeldne tilfeller overføres fra mor til barn under fødselen. Barn født av hepatitt C-smittede mødre kan ammes.

Behandling

Det kan av og til være aktuelt å forsøke behandling med spesielle medisiner ved kronisk hepatitt C for å stanse utvikling av alvorlig leversykdom. Mange får tilbakefall etter fullført behandling, men noen blir kvitt infeksjonen for godt.

Hepatitis C

Već se dugi niz godina zna da postoji više virusa hepatitisa, ali tek 1989. otkriven je virus hepatitisa C. Sad je moguće pomoću analiza krvi ustanoviti je li osoba zaražena virusom hepatitisa C. Protiv hepatitisa C ne postoji cjepivo.

Kako izbjeći zarazu?

Većina onih kod kojih se danas ustanovi hepatitis C zaražena je ranijim ili trenutnim korištenjem injekcija ili putem transfuzije krvi prije mnogo godina. Danas se svi davatelji krvi testiraju. Kao kod hepatitisa B korištenje nečistih injekcija je najuobičajeniji način prenošenja hepatitisa C. Prenosjenje spolnim putem moguće je u vrlo rijetkim slučajevima.

Na zarazu hepatitisom C ukazuje obično malo simptoma, a bolest se najčešće otkriva analizom krvi. Sve osobe kod kojih su utvrđena antitijela protiv hepatitisa C moramo danas smatrati prenositeljima zaraze i kronično oboljelima. Samo dugotrajnim liječenjem i specijalnim analizama krvi može se ustanoviti je li virus još uvijek prisutan u organizmu. Kronični nositelji virusa hepatitisa C obično imaju malo tegoba. Nakon mnogo godina sa statusom zaraženog virusom neki će dobiti oštećenje jetre. Zbog toga je bitno da osobe koje su kronično zaražene virusom hepatitisa C redovito kontroliraju krv. Hepatitis C se u rjeđim slučajevima može prenijeti s majke na dijete pri porodu. Djeca koju rađaju majke zaražene hepatitisom C mogu se doći.

Liječenje

Ponekad je kod hepatitisa C aktualno pokušati liječenje specijalnim lijekovima ne bi li se spriječio razvoj ozbiljne bolesti jetre. Mnogima se nakon provedenog liječenja bolest vraća, međutim neki se rješavaju infekcije zauvijek.

Hvordan unngå smitte?

Hepatitt A

God håndhygiene i forbindelse med måltid og toalettbesøk, spesielt i utlandet. Unngå å drikke vann fra springen ved reise til utlandet. Vaksinasjon.

Hepatitt B

Kondombruk. Unngå bruk av urene sprøyter. Vaksinasjon.

Hepatitt C

Unngå bruk av urene sprøyter.

Alle som er smittebærere av hepatitt B eller hepatitt C må unngå at andre kommer i kontakt med deres blod. De kan ikke være blodgivere. Blodsøl bør desinfiseres med klorinopløsning.

Kako izbjeći zarazu?

Hepatitis A

Dobra higijena pranja ruku pri spravljanju hrane i odlazaka na toalet, osobito u inozemstvu. Izbjegavajte piti vodu iz slavine na putovanju u inozemstvu. Cijepljenje.

Hepatitis B

Korištenje prezervativa. Izbjegavajte korištenje nečistih injekcija. Cijepljenje.

Hepatitis C

Izbjegavajte korištenje nečistih injekcija.

Svi zaraženi hepatitisom B ili hepatitisom C trebaju paziti da drugi ne dođu u kontakt s njihovom krvi. Oni ne mogu biti davatelji krvi. Prolivenu krv treba dezinficirati rastopinom klora.

IK-2523/bosnisk/kroatisk/serbisk/norsk

**“o hepatitisu A, B i C”
Izdali Statens institutt for folkehelse
i Statens helsetilsyn.
Prevedeno 2001.**

"Fakta om hepatitt A, B og C"
Utgitt av Statens institutt for folkehelse
og Statens helsetilsyn.
Oversatt 2001

Produksjon og design: En Annen Historie AS
Oversatt ved Oslo kommune, Fykning- og innvandrereaten, Tolkeseksjonen

FOLKEHELSE
Statens institutt for folkehelse
Postboks 4404 Nydalen
N-0403 Oslo, Norway
Internett: www.folkehelse.no

Statens helsetilsyn

Trykksakbestilling:
Tlf.: 22 24 88 86 - Faks: 22 24 95 90
E-post: trykksak@helsetilsynet.dep.no
Internett: www.helsetilsynet.no